

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLVI. An, & quando Episcopus, cui permissum est beneficia vnire ex justa causa, & vnita separare seu dismembrare, cum causæ cognitione possit beneficium semel vnitum alicui separatim conferre: & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

CAPVT CLVI.

An, & quando Episcopus, cui permiffum est beneficia unire ex iusta causa, & unita separare seu difmembrare cum caufa cognitione, poffit beneficium femel unitum alicui feperatim conferre: & utrũ talis collatio fit valida. Et qui iubente Epifcopo fervitium alicujus Ecclefie fecit, an petere poffit à Parocho falarium fibi ab Epifcopo taxatum, & adjudicatum? Et quo remedio fibi confulere poffit in Gallia Parochus hac in re gravatus.

S Y M M A R I V M.

- 1 Epifcopus beneficia unire poteft ex iusta caufa.
- 2 Unionis validitas poft lapfum temporis immemoralis, quo durante fuit obfervata, in dubium revocari non poteft.
- 3 Epifcopus ficut unire, ita & unionem jam factam difolvere poteft.
- 4 Unionis revocatio non poteft fieri per Epifcopum, nifi adhibita caufa cognitione, & vocata parte.
- 5 In unione faciendâ Rector non eft vocandus; fectus autem in unione revocandâ: & qua fit ratio differentia.
- 6 Per unionem beneficii viventis non fit illius poffeffori prajudicium; quia illius jura prafervantur, donec per ceffum, vel deceffum beneficium ipfius vacaverit.
- 7 Rector beneficii, quod ejus vita durante, & fic ante vacationem unitum fuit, poteft non obftante unionem, illud resignare in favorem tertii, adhibitis claufulis neceffariis: & ratio redditur.
- 8 Collatio beneficii, quod non eft vacans, non fubfiftit.
- 9 Beneficium quandiu remanet unitum, non poteft conferri, quia ftatus collationis eft contrarius unioni: Et tale beneficium non vacat de per fe.
- 10 Qui fervitium præftitit in Ecclefia ad exonerationem alterius, quia utiliter geffit, poteft petere falarium actione negotiorum geftorum.
- 11 Ex immemoriali præftatione præfumitur titulus adverfus eum, qui alicui Ecclefie interfervit: quem titulum allegare fufficit, quamvis non probetur.
- 12 Ampliatur etiam poffeffio non fit immemoralis, fed centenaria, qua immemoriali minor eft.
- 13 Actus non dicitur facultativus, quando factus fuit in vim tituli precedentis.
- 14 Quod per fpatium temporis immemoralis factum fuit, non poteft dici factum jure facultatis.
- 15 Poteft quis exercere curam animarum, abfque eo quod propterea de neceffitate inferatur, illum effe Parochum illius loci, vel illi competere jura Parochialia.
- 16 Qua fit differentia inter divifionem Ecclefie, & illius difmembrationem.
- 17 Difmembratio beneficii non poteft fieri, nifi propter Ecclefie neceffitatem, vel utilitatem, cum folemnitatibus requifitis.

Res à Parocho cujufdam Ecclefie, fit in Gallia, propofitæ fuerunt quæftiones decidendæ.

Prima, utrũ Epifcopus loci Ordinarius poterit conferre beneficium habens curam animarum, quod à tempore omnem hominum memoriam excedente fuerat unitum, & tanquam tale poffeffum à Parocho Ecclefie principalis; & utrũ ille poffit collationem illam impugnare uti invalidam, & quæ in fui præjudicium fieri non potuit.

Secunda, utrũ decretum Epifcopi fubfiftat, quo falarium cuidam Sacerdoti adjudicavit ob fervitium præftitum in quodam rure, feu grangia dependente ex illa parochia principali; quatenus à tempore immemoriali ipfe Sacerdos, cui falarium Epifcopus adjudicavit, nullo tamen fibi foluto falario, defervire folitus effer.

Tertia, quo remedio Parochus hic principalis fibi confulere poffit adverfus proceffuras, & exactiones Domini Epifcopi.

Ad primam quæftionem fupponendum eft, quod aliàs anno 1259. & 15. Kalendas Augufti, facta fuit quædam tranfactio, & ad hæc ufque tempora continuò, & fine controverfia obfervata, cui auctoritatem interpoftuit Epifcopus loci Ordinarius, nec non Archiepifcopus Metropolitani, per quam pro utilitate dicte Ecclefie principalis fibi bene cognita (quæ quidem Ecclefia erat Prætorum regularis, & curatus) eidem Ecclefie regulari adjudicatur alia Ecclefia, cum fuis decimationibus & prædiis in tranfactione designatis, cum onere tamen curæ animarum in illa Ecclefia annexa. Quibus fic ftantibus, refultat vera quæftio refolutio, nempe provisiones & collationes Epifcopi de beneficio annexo feperatim factas, vno nullitatis laborare. ¶ Quia licet de jure permiffum fit Epifcopo beneficia ad invicem unire cum iufta, & rationabili caufa, cap. ficut unire, de excep. Prælat. cap. expofuiffi, & ibi DD. de præben. cap. pastoralis, c. confultationibus, de donat. Clem. 1. §. h. c. de ftat. monachor. Garcia de beneficiis, p. 1. c. 1. num. 63. ¶ Dicteque unionis validitas in dubium revocari non poffit, tam ob tanti temporis intervalum, quo fuit obfervata; quàm ob enunciationem cognitionis caufe in ea narratam, ex qua junctis integra validitatis probatio refultat: Loc. de re beneficii. lib. 1. quæft. 28. n. 164. Bar. de dec. 7. num. 6. & 7.

Quamvis etiam Epifcopus ficut unire ex collatione beneficia poteft, ita & unionem jam factam difolvere & revocare, ut per Garc. dicta part. 1. c. 1. num. 301. & 302. Barbosa de jure Ecclefie, monachor. lib. 3. c. 16. num. ultimo.

Ilia tamen unionis revocatio fieri non potuit, nifi adhibita caufa cognitione, juffaque & legitima de caufa, & vocata parte: Gloff. in Clement. finali, verbo, vacabat, de reb. Ecclefie. non alio mand. Petr. de Peruffo in tractat. de revocat. monachor. cap. 3. & fequentibus, Rebuff. in praxi, tituli, de unionis revocat. num. 13. Garc. dicta part. 1. c. 1. num. 307. Cum itaque Epifcopus contulerit beneficium unitum, & annexum curæ Ecclefie principalis, gravamen intulit per talem collationem factam uti de beneficio feperato, quod non poterat feperare, neque feperatim conferre, non proecedente decreto revocationis unionis; pro cuius validitate neceffaria erat citatio Rectoris dicte Ecclefie principalis. ¶ Quamvis enim in unionem faciendâ,

Quæst. & Res. benef. Pars III. Cap. CLVI. 75

facienda, non sit necessaria vocatio Rectoris, seu possessoris beneficii; aut si vacet, defensoris illius, sed eis minimè citatis, possit Episcopus procedere ad unionem, ut deciditur in *clement. 2. de reb. Eccles. non alienand.* Cochart ad regul. Cancell. 2. n. 28. quos sequitur Barbof. de jur. Eccles. lib. 3. c. 16. n. 41. Tamen quando agitur de dissolutione unionis, omnino Rector citandus est; aliàs revocatio non vallet: Barbof. de jur. Eccles. univers. d. lib. 3. c. 16. num. ultim. Garf. & Rebuff. locis supra citatis, decis. 229. aliàs decis. unica de reb. Eccles. non alienand. in novis, post Ioan. Andr. in *Clement. si una, de reb. Eccles. non alienand.* ubi reddit rationem differentiae, quam etiam ponunt ibid. alii DD. & nominatim Ioan. de Imol. num. 2. 2. versic. vel dici potest tertio. Quia cum non possit unio fieri sine causa, dum agitur de ea dissolvenda, expedit Ecclesiae habere defensorem qui unionem defendat, & dissolutionem impediatur; cum agatur de dissolutione iuris jam quæsitæ: sed in unione facienda nullum sit præjudicium juri quæsitæ per Rectorem, quia ejus jura semper præservantur; cum unio non fiat nisi postquam beneficium vacaverit ob cessum, vel decessum Rectoris possidentis: Rot. decis. 614. num. 54. & 55. part. 4. recent. tom. 3. Garf. de benefic. p. 12. c. 2. n. 14. Immo potest Rector non obstante unione, resignare beneficium suum in favorem tertii coram Papa; quia tunc unio suspenditur durante vita resignatarii, prout nuper consulebam in quadam causa Canonicius Ecclesiae Auzanensis, propter clausulas in simili casu apponi solitas, per quas suspenduntur omnes uniones: & tunc non sit præjudicium Ecclesiae, ad cujus utilitatem facta fuit unio; quia fieri potest ut resignatarius promittatur resignanti: Addent. ad decis. Ludovisi. 159. n. 9. Cum igitur ad dissolutionem unionis, Episcopus non vocato Rectore processerit, nulliter processit, & Rectorem beneficii gravavit.

Sed & hoc considerandum est, quod collatio beneficii, quod non erat vacans, sustineri non potest: Rebuff. in praxi, tit. *Requisita ad collationem bonam*, n. 48. & atqui beneficium unum non dicitur vacare: Ludovisi. decis. 419. n. 2. Et nihil tam repugnat unioni, quam status collativus. Idem decis. 77. n. 1. & decis. 112. num. 3. & ibi Addent. n. 5. versic. *hinc etiam sequitur*. Itaque concludendum est in hoc primo capite, collationem Episcopi non subsistere.

Ad secundum dubium respondetur, quod si iste Sacerdos, qui fecit servitium in certis grangiis existentibus intra parochiam dicti Parochi principalis, fecit id, ad quod Parochus ipse tenebatur, & sic utiliter gessit; decretum Episcopi licet quoad modum procedendi, non citata parte, esset nullum, tamen in substantia erit justum: quia cum utiliter gesserit, competit illi actio negotiorum gestorum: si vero ad tale servitium Parochus principalis non teneatur, & sic iste qui fecit servitium, nihil utiliter pro Parcho gessit, nihil Parochus illi præstare debet, l. si pupilli, §. item queritur, & ibi Gloss. & DD. ff. de negot. gest. l. sed an ultro, §. is autem, ff. eodem tit. naturalis enim & civilis ratio suadet, alienam quidem conditionem meliorem, etiam ignorantis, & inviti facere nos posse, deteriorem non posse: l. solvendo, ff. eod. tit.

In facto tamen duo proponebantur, quæ decretum Episcopi injustum esse probant. Primum quidem, quia Sacerdos iste, cui salarium fuerat adjudicatum, à tempore immemoriali, ejusque in beneficio antecessores soliti erant deservire, & Missas

nullo petito, aut soluto sibi salario celebrare. Secundum, quod ista adjudicatio salarii taxati ad centum libras, fuit adjudicata eidem Sacerdoti, non contemplatione servitii personalis, sed contemplatione sui beneficii; ita ut si decretum subsisteret, summa taxata ad centum libras pro hujusmodi servitio, tam ipsi, quam post illum ejus successoribus in illo beneficio in futurum solvenda esset, adeo ut per tale decretum reditus Curie principalis diminuti fuissent, & ad aliud beneficium separatim translati.

Quod attinet ad primam rationem, verum est quod probata consuetudine immemoriali faciendi servitium in illa parochia principali, per eos, qui aliam Curam, seu beneficium possederunt, gravamen resultabit ex decreto Episcopi, quia ex illa tanti temporis omnem hominum memoriam excedentis præstatione, oritur præsumptio tituli habilis ad cogendum possessorem alterius beneficii, ad inferendum dictis grangiis sine ullo salario, prout per tantum tempus fuerat observatum, adeo ut sufficiat hoc casu allegare titulum, seu præscriptionem, seu privilegii, seu transactionis, aut alium benevisum, quem sufficit allegare, licet non probetur; quia hæc est vis possessionis immemorialis. Rot. decis. 11. n. 2. 3. & 4. part. 2. recent. Idque non tam jure præscriptionis, quam ex iusticia possessionis resultante ob lapsum tanti temporis: Louet *lib. 1. c. 2. post principium*, & ubi loquitur de præscriptione centenaria, quæ immemoriali minor est; Idem de immemoriali tradit Rot. decis. 673. n. 4. part. 1. recent. Burat. decis. 673. n. 5. & est indubitata conclusio.

Neque potest dici, quod tale servitium factum fuerit ex mera voluntate, & jure facultatis; tum quia facultativi actus qualitas excluditur ex verisimilitudine tituli cogentis illum Sacerdotem ad præstationem illius servitii, quia percipiebat decimas facis pingues in illomet territorio, quamvis existeret intra parochiam diversam; excluditur autem facultativus actus, quando adest verisimilis titulus: Rot. decis. 400. n. 4. in fine, part. 4. recent. Addent. ad Ludovisi. decis. 162. n. 16. versic. *primò sciendum est*.

Tum etiam, quia non censetur actum jure facultatis, quod per tempus immemorabile continuatum est: Add. ad Ludovisi. dicta decis. 162. n. 16. versic. *Secundo*, Post. de manutent. observat. §. n. 18.

Neque est inconveniens, quod unus curam animarum in aliquo loco seu parochia exerceat, & alius in illo loco Parochus existat, ut per Rotam decis. 153. num. 2. & 3. part. 2. recent. quia non omnis qui habet curam animarum, propterea censendus est Parochus. Rot. decis. 147. num. 3. part. 2. recent.

Cum igitur constet ex supradictis, Parochum gravari per decretum Episcopi, ex primo fundamento: deveniendo ad secundum, constat etiam de gravamine ex eo, quod per hujusmodi decretum facta fuit reddituum Ecclesiae diminutio, & dismembratio reddituum beneficii, adjudicando alteri Parcho summam centum librarum annuam, capiendam ex redditibus primi Parochi; cum non solum beneficii divisio prohibita sit, & quando videlicet ipse titulus beneficii dividitur, & ex uno fiunt duo beneficia; sed etiam quando remanente titulo, redditus unius beneficii ab eo auferuntur, & alteri adjudicantur: hæc enim duo ita distinguit Garf. de benefic. part. 12. cap. 2. num. 4. & cap. 4. num. 1. & Quæ dismembratio fieri non

76 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

potuit, nisi subsistente legitima causa, & cum solemnitatibus requisitis, Rot. decis. 6. num. 1. & seqq. p. 7. recent. videlicet propter necessitatem aut utilitatem Ecclesie: quod cum factum non fuerit, constat de gravamine per Episcopum illato: Rot. decis. 68. n. 9. part. 7. recent. Et ex his resoluta etiam manet secunda dubitatio.

Ad tertiam quaestionem Respondetur, posse Patrochum à dictis provisionibus, & decreto appellare à die notitiae; quae appellatio suspendit executionem, attendita iniustitia dictarum provisionum, & decreti.

CAPVT CLVII.

Copiosius explicantur tradita superius cap. 32. part. 1. & ostenditur ex quibus iuspatronatus familiare, vel hereditarium discernatur: Et quae verba sint apta, ut ex eis inducatur iuspatronatus hereditarium, aut mixtum ex hereditario & familiari. Quibus modis fiat computatio vocum in gentilitio, vel mixto ex utroque. Et utrum filius representet personam patris in transversalibus; an verò proximior excludat remotiorem: & quae proximitas attendi debeat. Quomodo succedatur extincta familia, & utrum deficiente una linea transeat ad aliam, vel ad haeredes extraneos. Et quid possit observantia ad mutandam naturam iuspatronatus.

S V M M A R I V M.

- 1 In dubio iuspatronatus praesumitur potius hereditarium quam gentilitium.
- 2 Quando fundator reservavit iuspatronatus pro suis omnibus praesentibus, & ex proprio suorum corpore descendantibus, est familiare, & in eo succedunt in capita.
- 3 Si fundator singulis de familia ius reservavit distributive, tunc multo magis succedunt in capita.
- 4 Plures haeredes succedunt in stirpes in hereditario, quod secus est in gentilitio.
- 5 Si nominati fuerint quinque patroni, quilibet ex illis constituit unam vocem: & vox trium, seu descendantium ex tribus, praevalet voci descendantium ex duobus, quamvis essent plures numero.
- 6 Quoad patronos primi gradus, inutile est querere utrum iuspatronatus sit gentilitium, vel hereditarium.
- 7 Explicatur doctrina Gratiani cap. 511. num. 13. & infra num. 11.
- 8 Explicantur tradita supra, cap. 32. n. 14. & 19. & ostenditur qualiter in certis casibus in iuspatronatus hereditario, vel mixto, succedatur in capita.
- 9 Plures haeredes unius patroni succedunt in capita, si sint haeredes immediati.
- 10 In iuspatronatus recurrendum semper est ad primas voces.
- 12 In hereditario proximior in gradu excludit remotiorem.

- 13 Nepos succedit representativè cum patris in iurepatronatus.
- 14 Representatio cessat in collateralibus ulteriori gradu, in iurepatronatus.
- 15 Quando dispositio locum habuit in filiis, non extenditur ad nepotes, nisi in contrarium adjecta conjectura, vel repugnent verba testamenti, cum agitur de successione iuspatronatus.
- 16 Reservato iurepatronatus pro successoribus, resultat ius hereditarium, & succeditur iure hereditario in stirpes, sicut & in mixto.
- 17 Idem dicendum est, si reservatio fuerit simpliciter facta pro successoribus, vel pro haeredibus & successoribus, etiam cum ditione in perpetuum, ut ibid. num. 18.
- 19 Si dicitio descendentes, iuncta sit cum ditione successores, iuspatronatus est mixtum.
- 20 Vocatis descendantibus per lineam masculinam, vel si fundator loquutus fuerit de descendantibus ex genere suo, vel consanguineis, vel de parentibus suis, vel de conjunctis, utrum iuspatronatus sit familiare.
- 21 Vocatis proximioribus, proximitas consideratur respectu ultimi possessoris.
- 22 Si iuspatronatus fuerit simpliciter reservatum descendantibus, est gentilitium: sed finita familia fit hereditarium.
- 23 Fundatione facta in favorem seniorum, sola aetatis majoritas attenditur.
- 24 Familia tam effectiva, quam contentiva, vocatur vocata in iurepatronatus. Fallit ut n. 25. si adsint ditiones restrictivae. Et quid si vocata fuerit linea, n. 26.
- 27 Mortuo seniore vocato, ius transit ad aliam lineam, quamvis sit ex alia linea.
- 28 Extincta familia, iuspatronatus transit ad haeredes extraneos.
- 29 Filiorum appellatione, quando veniant nepotes, in iurepatronatus.
- 30 Clausula pro filiis & descendantibus, an faciat iuspatronatus mixtum: & explicatur decisio Ro. 350. post consil. Farinac.
- 31 Reprobatur sententia Lambertini, volentis iuspatronatus sibi & suis filiis masculis reservatum, posse transferri in extraneos.
- 32 Mentio masculorum respicit potius sexum, quam agnationem.
- 33 Virum femina, stantibus masculis, admittenda sit ad iuspatronatus, pendet ex verbis fundatorum. Quid si mentio masculorum facta sit taxativa, num. 34.
- 35 Masculis taxative vocatis, utrum haeredes extranei succedant deficientibus masculis; an tota Ecclesia acquirat libertatem.
- 36 Stante statuto exclusivo feminarum, mulieres non admittuntur ad iuspatronatus, nisi deficientibus masculis.
- 37 Vocata linea, utrum si illa deficiat, admittantur haeredes ultimi possessoris, & an transeat de una linea ad aliam iuspatronatus.
- 38 Virum iuspatronatus posse esse hereditarium quo ad anum, & agnationem quo ad alium, & explicantur contraria decisiones.
- 39 In fideicommissis agnatis, deficiente una linea, admittitur alia: idem in iurepatronatus, nisi vocatio sit restricta ad certam lineam.
- 40 Si ex duobus patronis unus sit nominatus nominatim proprio, & alii collectivè, isti pro una tantum voce reputantur.
- 41 Observantia multum potest, ad dirigendum naturam